

NANSEN PROFIEL 3-21

**Beoordeling van de beschermingsnood van
Irakese homoseksuele man in het kader van
een volgend verzoek**

Het NANSEN Profiel is een thematische tool die zich richt tot praktijkjuristen en advocaten die asielzoekers bijstaan. NANSEN analyseert hier een specifiek profiel van een persoon die nood heeft aan internationale bescherming en brengt actuele jurisprudentie en landeninformatie samen.

**Auteurs: Valérie Klein en
Gaëlle Osodi Kasongo. Met
dank aan Anna De Meyer**
Redactie: Katrien De Simpelaere
en Julie Lejeune

NANSEN – Beoordeling van de beschermingsnood van een Irakese homoseksuele man in het kader van een volgend verzoek

Inhoudstafel

Samenvatting.....	3
1. Recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek	4
2. Bijzondere procedurele noden.....	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Specifieke bijzondere noden van LGBTIQ+-verzoekers.....	9
3. Het later inroepen van de seksuele geaardheid	13
4. Beoordeling van de geloofwaardigheid van de SOGIESC.....	16
4.1. Onderzoek van de individuele situatie van de verzoeker en het vermijden van (westerse) stereotypen.....	16
4.2. Belang van zelfidentificatie	21
4.3. Focus op de gevreesde vervolging.....	22
5. Situatie van LGBTIQ+-personen in Irak.....	24
6. Conclusie	26

Samenvatting

Dit NANSEN-profiel focust op de behandeling van volgende verzoeken om internationale bescherming door de Belgische asielinstanties van Irakese homoseksuele mannen, die hun seksuele geaardheid niet hebben onthuld in het kader van hun vorige verzoeken. In een eerste luik wordt het recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek op basis van iemands SOGIESC besproken. In een tweede luik wordt de aandacht gevestigd op de bijzondere procedurele noden van personen die asiel aanvragen op basis van hun SOGIESC. In een derde luik wordt uitgelegd waarom asielzoekers niet altijd hun SOGIESC in het kader van een eerst verzoek om internationale bescherming als vluchtmotief inroepen. In een vierde luik worden verschillende principes besproken die de beoordeling van de beschermingsnood van LGBTIQ+-personen moeten sturen. Naast juridische informatie, wordt de reflectie in luiken 2, 3 en 4 door andere disciplines ingegeven, met name door (cultuur)psychologie en sociologie. In een vijfde luik wordt de concrete situatie van LGBTIQ+-personen in Irak toegelicht, op basis van recente landeninformatie.

1. Recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek

Volgens NANSEN moeten personen die asiel aanvragen op basis van hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit, (gender)expressie of sekskenmerken (hierna SOGIESC) altijd door het CGVS gehoord worden, zelfs in het kader van een volgend verzoek, en zelfs indien dit element voor de eerste keer na meerdere jaren in België onthuld wordt.

Het hoorrecht is een algemeen rechtsbeginsel binnen het EU-recht en waarborgt het volgende:

“Het recht om te worden gehoord waarborgt dat eenieder in staat wordt gesteld naar behoren en daadwerkelijk zijn standpunt kenbaar te maken in het kader van een administratieve procedure en alvorens een besluit wordt genomen dat zijn belangen aanmerkelijk kan beïnvloeden.”¹

Art. 57/5ter van de Vreemdelingenwet stelt dat:

“§1. De Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen roept de verzoeker minstens eenmaal op voor een persoonlijk onderhoud over de inhoud van zijn verzoek om internationale bescherming.

(...)

§2. Het in paragraaf 1 bedoelde persoonlijk onderhoud vindt niet plaats wanneer:

3° de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen in het geval van artikel 57/6/2 van oordeel is dat hij een beslissing kan nemen op basis van een volledige bestudering van de door de verzoeker aan de minister of diens gemachtigde verstrekte elementen, zoals bepaald in artikel 51/8.”

Overeenkomstig art. 51/8 van de Vreemdelingenwet wordt de rol van de Dienst Vreemdelingenzaken in het kader van een volgend verzoek beperkt tot een administratieve ondersteuning, i.e. het afnemen van de verklaring van de verzoeker, zonder beslissingsbevoegdheid. Dit volgt uit de memorie van toelichting van de wet van 8 mei 2013, die artikel 51/8 in de Vreemdelingenwet invoegde:

*“Een vreemdeling die een meervoudige asielaanvraag indient, dient zich conform artikel 51/10 aan te melden bij de Dienst Vreemdelingenzaken. **Deze dienst zal de nodige administratieve verrichtingen doorvoeren en een verklaring afnemen met betrekking tot de door de asielzoeker aangebrachte nieuwe elementen, die de kans aanzienlijk groter maken dat hij voor erkenning als vluchteling of voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt. Bij het afnemen van deze verklaring betreffende nieuwe elementen dient rekening gehouden te worden met de bestaande vragenlijst (opgesteld door de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen) voorzien in artikel 51/10 en waarvan de invulling door een ambtenaar van de Dienst Vreemdelingenzaken samen met de asielzoeker wordt verplicht (zie verder artikel 10 huidig voorontwerp). Verklaring en vragenlijst dienen een geheel te vormen teneinde de asielzoeker een herhaling van dezelfde vragen te besparen en extra administratieve lasten te vermijden.***

(...)

De Minister of zijn gemachtigde (de Dienst Vreemdelingenzaken) is immers - behoudens de toepassing van de Dublin II Verordening bepaald in artikel 51/5 en de toepassing van artikel 52/4 - niet langer bevoegd om een beslissing te nemen inzake de meervoudige aanvraag, maar maakt deze steeds over aan de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

¹ HvJ, C-277/11, 22 november 2012, M., §87 en aangehaalde rechtspraak.

Deze bepalingen van de Vreemdelingenwet moeten in het licht van het Europees recht gelezen worden, in het bijzonder van art. 33, 34 en 42 van de Procedurerichtlijn.²

Een beslissing over een volgend verzoek om internationale bescherming is een ontvankelijkheidsbeslissing in de zin van art. 33 van de Procedure richtlijn. Artikel 34 voorziet dat de lidstaten verzoekers in de gelegenheid stellen hun standpunt uiteen te zetten over de toepassing van de in artikel 33 bedoelde gronden op hun specifieke omstandigheden. Daartoe houden de lidstaten een persoonlijk onderhoud over de ontvankelijkheid van het verzoek. De lidstaten kunnen daarvan alleen afwijken in het geval van een volgend verzoek, overeenkomstig artikel 42. Hoewel de lidstaten een zekere procedurele autonomie behouden, moeten deze regels echter in overeenstemming met de grondrechten toegepast worden, in het bijzonder de algemene rechtsbeginselen van het EU-recht, waaronder het hoorrecht, en art. 4 van het Handvest.³

Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie (hierna HvJ), moet het recht om gehoord te worden geëerbiedigd worden, *“ook al voorziet de toepasselijke wetgeving niet uitdrukkelijk in een dergelijke formaliteit (zie arrest Sopropé, reeds aangehaald, punt 38).”*⁴

Het belang van het hoorrecht in het kader van een verzoek om internationale bescherming wordt nog door het HvJ in het arrest *Addis* onderstreept, ook in het kader van de beoordeling van de ontvankelijkheid van een verzoek om internationale bescherming:

*“Zoals de advocaat-generaal in de punten 106, 109 en 115 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, vormt de omstandigheid dat de Uniewetgever er niet mee heeft volstaan om in de artikelen 14 en 34 van de procedurerichtlijn op te nemen dat de verzoeker in de gelegenheid moet worden gesteld om persoonlijk gehoord te worden, maar er bovendien voor heeft gekozen om de lidstaten specifieke en gedetailleerde regels op te leggen met betrekking tot de wijze waarop dit onderhoud moet plaatsvinden, het bewijs voor het **fundamentele belang dat hij niet alleen hecht aan het feit dat een dergelijk onderhoud plaatsvindt, maar ook aan de omstandigheden waaronder dit moet worden gevoerd en die moeten worden nageleefd als voorwaarde voor de geldigheid van een beslissing waarbij een asielverzoek niet-ontvankelijk wordt verklaard.**”*⁵

In het arrest *LH*, dat over de interpretatie van het concept van nieuwe elementen in de zin van artikel 40, §2 van de Procedurerichtlijn gaat, gaf het HvJ aan dat de beoordeling van een volgend verzoek ook aan de principes van artikel 4 van de Kwalificatierichtlijn moet voldoen:

*“(…) uit punt 40 van het onderhavige arrest blijkt dat artikel 40, lid 2, van richtlijn 2013/32 geen enkel onderscheid maakt tussen een eerste verzoek en een volgend verzoek wat de elementen of bevindingen betreft die kunnen aantonen dat de verzoeker krachtens richtlijn 2011/95 in aanmerking komt voor erkenning als persoon die internationale bescherming geniet, zodat **de beoordeling van de feiten en omstandigheden ter staving van deze verzoeken in beide gevallen moet worden verricht overeenkomstig artikel 4 van richtlijn 2011/95.**”*⁶

Overeenkomstig artikel 4 van de Kwalificatierichtlijn, moet de beoordeling van een verzoek om internationale bescherming plaatsvinden op individuele basis en onder meer rekening houden met:

² Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking).

³ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, 2000/C364/01.

⁴ HvJ, C-277/11, 22 november 2012, *M.*, § 86.

⁵ HvJ, C-517/17, 16 juli 2020, *Addis*, §66.

⁶ HvJ, C-921/19, 10 juni 2021, *LH*, §58.

“b) de door de verzoeker afgelegde verklaring en overgelegde documenten, samen met informatie over de vraag of de verzoeker aan vervolging of andere ernstige schade blootgesteld is dan wel blootgesteld zou kunnen worden;

c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade overeenkomen;”

In zijn conclusies in de zaak *LH*, stelde advocaat-generaal HOGAN:

“(…) Artikel 42, lid 2, van de procedurerichtlijn staat de lidstaten tevens toe om regels in te voeren die verzoekers in opvolgende procedures verplichten feiten te vermelden en bewijzen te leveren die een nieuwe procedure rechtvaardigen, en om het voorafgaande onderzoek te verrichten op grond van uitsluitend schriftelijke toelichtingen. Dit lid bepaalt echter ook dat deze regels „de toegang voor verzoeker tot een nieuwe procedure niet onmogelijk [mogen] maken en evenmin [mogen] leiden tot daadwerkelijke ontzegging of vergaande inperking van een dergelijke toegang.”⁷

In het licht van deze principes, is NANSSEN van mening dat het feit dat het CGVS geen gehoor organiseert voor personen die asiel aanvragen op basis van hun SOGIESC in het kader van een volgend verzoek, een beoordeling van de vrees op basis van de persoonlijke omstandigheden onmogelijk maakt en een obstakel voor de toegang tot internationale bescherming vormt, in de mate dat hun vrees nooit op basis van volledige informatie beoordeeld wordt. Dit is des te meer het geval gelet op de moeilijkheid om SOGIESC te bewijzen door andere elementen dan de verklaringen van de asielzoeker zelf.

Het is niet mogelijk om de seksuele oriëntatie van een verzoeker te bepalen enkel op basis van zijn antwoorden op de vragen gesteld in het document “*verklaring volgend verzoek*”, zonder hem te horen. Mensen die asiel aanvragen op basis van SOGIESC hebben heel verschillende ervaringen, afhankelijk van hun land van herkomst, cultuur, religie, gezinssituatie, vluchtverhaal, (mentale) gezondheidstoestand, etc. Hun individuele situatie beïnvloedt de manier waarop ze over hun seksuele geaardheid spreken, alsook het moment waarop ze deze onthullen. Het invullen van een beperkte vragenlijst door een ambtenaar die niet specifiek getraind wordt om LGBTQ+-verzoekers te horen is niet voldoende om het CGVS daarna toe te laten om op basis van deze vragenlijst een geïnformeerde en aangepaste beslissing te nemen. Deze vragenlijst laat ook de asielinstanties niet toe om eventuele bijzondere procedurele noden te identificeren en daarna in aanmerking te nemen, met als gevolg dat de gelijkwaardige deelname van asielzoekers aan de asielprocedure niet gegarandeerd wordt.

Zelfs indien de asielinstanties overeenkomstig art. 57/5ter van de Vreemdelingenwet in principe een beslissing kunnen nemen in het kader van een volgend verzoek zonder de verzoeker te horen, moeten ze volgens Vluchtelingenwerk Vlaanderen in een “*dergelijke complexe en gevoelige materie (...) zo’n groot risico vermijden*.”⁸ Bovendien blijkt uit de overleggen tussen Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het CGVS en de Rvv dat beslissingen zonder onderhoud een uitzondering zijn “*en dat mensen die SOGI aanhalen als asielmotief doorgaans wel gehoord*

⁷ Conclusies van de advocaat-generaal, G. HOGAN, voorgesteld op 11 februari 2021, zaak C-921/19, §33.

⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België*. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure, januari 2020, p. 9, beschikbaar op https://vluchtelingenwerk.be/sites/default/files/media/documenten/report510463_0_0.pdf

worden bij een volgend verzoek. De RvV zegt dat zij de beslissing meestal minstens terugstuurt naar het CGVS als blijkt dat de persoon niet over dit aspect gehoord is.”⁹

In een arrest van 26 januari 2008 heeft de RvV een correcte toepassing van het hoorrecht voor een LGBTQ+-verzoeker gemaakt. De Raad benadrukte dat een persoonlijk onderhoud noodzakelijk was om de gehele individuele situatie van de verzoeker te beoordelen, gelet op de vereiste voorzichtigheid rond vragen met betrekking tot gender en seksuele identiteit:

« 6.8.3. La circonstance que « cet élément soit absent du résumé des faits de la requête » ou que « le requérant n'en fasse mention qu'à l'appui de son recours devant le CCE » ou encore que « cet élément n'a été connu du CGRA qu'après l'audition du requérant » et qu'« il n'en ait pas fait mention durant trois ans » ne peut empêcher, eu égard à la **nécessité d'examiner l'ensemble de la situation individuelle** du requérant et à la **prudence inhérente aux questions de genre et d'orientation sexuelle**, que cet élément fasse l'objet d'investigations approfondies pour apprécier, à leur juste valeur, les craintes de persécution et risques d'atteintes graves exprimées par la partie requérante. **Une nouvelle audition du requérant est à cet égard particulièrement souhaitable, à charge pour le requérant de mettre tout en œuvre pour étayer ses allégations.** Le Conseil renvoie en particulier au point 5.3 supra selon lequel : s'il revient, au premier chef, au demandeur d'asile de fournir les informations nécessaires afin de permettre de procéder à l'examen de sa demande, l'autorité compétente, en l'occurrence le Commissaire général, a pour tâche d'examiner et d'évaluer les éléments pertinents de la demande en coopération avec le demandeur d'asile et il doit notamment, pour ce faire, tenir compte de toutes les informations pertinentes relatives au pays d'origine du demandeur. »¹⁰

In een arrest van 4 mei 2020¹¹ oordeelde de RvV ook dat een persoonlijk onderhoud noodzakelijk was om de verzoeker de kans te geven zich over zijn seksuele geaardheid te kunnen uiten, gelet op zijn psychische kwetsbaarheid alsook op zijn schroom om over zijn seksuele geaardheid te spreken:

“Daargelaten de vraag of de psychische kwetsbaarheid van verzoeker aanleiding zou moeten geven tot het verlenen van passende steunmaatregelen, **dient met zijn psychische kwetsbaarheid, en in het bijzonder met de door hem geuite angst voor de tolken** (AD, stuk 9, Verklaring volgend verzoek, 9 mei 2019, Motieven), **rekening gehouden te worden bij het onderzoek van zijn (volgende) verzoek om internationale bescherming**. In dit verband haalt verzoeker in zijn middel artikel 48/6, §5, van de vreemdelingenwet aan waarin het volgende wordt gesteld:

“§5. De met het onderzoek belaste instanties beoordelen het verzoek op individuele, objectieve en onpartijdige wijze en houden rekening met de volgende elementen: (...) c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade, overeenkomen; (...)”

De Raad besluit:

“3.3.12. Uit het geheel van wat voorafgaat dient te worden besloten dat **de commissaris-generaal bij het onderzoek van verzoekers derde verzoek om internationale bescherming onvoldoende rekening heeft gehouden met diens diepgewortelde schroom om zich te uiten omtrent zijn seksuele geaardheid en hem niet de**

⁹ *Ibid.* Zie ook p.65.

¹⁰ RvV nr. 198.787, 26 januari 2008.

¹¹ RvV nr. 235.742, 4 mei 2020.

mogelijkheid heeft geboden dit, bijvoorbeeld in het kader van een persoonlijk onderhoud, verder uit te diepen. (...)

2. Bijzondere procedurele noden¹²

2.1. Algemeen

Volgens artikel 15.3 van de Procedurerichtlijn dient de persoon die het persoonlijke onderhoud afneemt bekwaam te zijn *“om rekening te houden met de persoonlijke en algemene omstandigheden die een rol spelen bij het verzoek, met inbegrip van de culturele achtergrond, gender, **seksuele gerichtheid**, genderidentiteit of **kwetsbaarheid** van de verzoeker”* zodat *“een verzoeker de gronden voor zijn verzoek uitvoerig uiteen kan zetten.”* Verder bepaalt overweging 29 van de Procedurerichtlijn dat:

“Sommige verzoekers kunnen bijzondere procedurele waarborgen behoeven, op grond van, onder meer, hun leeftijd, geslacht, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, handicap, ernstige ziekte, psychische aandoeningen of als gevolg van foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld. De lidstaten moeten trachten verzoekers die bijzondere procedurele waarborgen behoeven als dusdanig te herkennen voordat een beslissing in eerste aanleg wordt genomen. Voor die verzoekers moet worden voorzien in passende steun, met inbegrip van voldoende tijd, om de nodige voorwaarden tot stand te brengen voor hun daadwerkelijke toegang tot procedures en voor het aanvoeren van de elementen ter staving van hun verzoek om internationale bescherming.”

Met de wet van 21 november 2017 werd het wettelijk kader gecreëerd voor het concept “bijzondere procedurele noden” in artikel 48/9 van de Vreemdelingenwet.

In toepassing van artikel 48/9 §2 heeft de asielzoeker de mogelijkheid om op omstandige en precieze wijze in een vragenlijst de elementen aan te brengen waaruit zijn bijzondere procedurele noden blijken. Bovendien kunnen op elk moment, ook in een latere fase, elementen gesignaleerd worden aan het CGVS. De evaluatie is een continu proces en gebeurt op het ogenblik dat het dossier bij het CGVS toekomt, op het moment van het gehoor en wanneer de beslissing genomen wordt.¹³

Artikel 48/9 §4 van de Vreemdelingenwet bepaalt dat wanneer bijzondere procedurele noden vastgesteld worden, de asielinstanties passende steun verlenen tijdens de asielprocedure.

Volgens NANSEN moet de vaststelling van bijzondere procedurele noden leiden tot een adequate wijze van onderzoek en inhoudelijke beoordeling van de beschermingsnood, zoals een aangepaste geloofwaardigheidsbeoordeling of het toepassen van alternatieve onderzoeksmethoden waarbij de geloofwaardigheid van de afgelegde verklaringen niet centraal staat. Ook UNHCR stelt dat aan de identificatie van bijzondere procedurele noden onmiddellijk het noodzakelijke gevolg gegeven moet worden dat de gelijkwaardige deelname van asielzoekers aan de procedure gegarandeerd worden en dat bijzondere procedurele noden in aanmerking moeten genomen worden bij de inhoudelijke beoordeling van de beschermingsnood en tijdens het beslissingsmakingsproces:

“Une prise en compte dans l'examen du statut de réfugié et des obstacles au renvoi: certains besoins spécifiques sont susceptibles d'impacter le contenu concret de la demande d'asile, les raisons de la persécution, l'évaluation de la crédibilité de la demande

¹² Voor een uitgebreide analyse van het concept “bijzondere procedurele noden”, zie NANSEN, Kwetsbaarheid *in detentie. Bijzondere procedurele noden*, beschikbaar op https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2020/11/3.-Kwetsbaarheid-in-detentie-III.-Bijzondere-procedurele-noden-def_clean.pdf

¹³ Brief van CGVS aan NANSEN, 14 september 2020.

et la recevabilité du renvoi, y compris le renvoi dans le cadre d'une procédure de Dublin ou à un pays tiers sûr."¹⁴

Na een uitgebreide analyse van het concept "bijzondere procedurele noden" en de toepassing daarvan door de asielinstanties in verschillende gevallen,¹⁵ concludeerde NANSEN dat de centrale rol die toebedeelt wordt aan de geloofwaardigheidsbeoordeling een obstakel vormt voor het vaststellen van de kwetsbaarheid en de mogelijke bijzondere procedurele noden van een verzoeker, en bijgevolg dus ook voor het correct beoordelen van de beschermingsnood. De vaststelling daarvan is nochtans juist essentieel voor een aangepaste geloofwaardigheidsbeoordeling. Wanneer de kwetsbaarheid niet tijdig geïdentificeerd wordt, met als gevolg dat daarmee geen rekening gehouden wordt bij de evaluatie van de beschermingsnood en de geloofwaardigheidsbeoordeling, kan dit ertoe leiden dat personen met een nood aan internationale bescherming niet als dusdanig erkend worden. Een actieve rol van het CGVS in het vaststellen van bijzondere procedurele noden alsook in het verlenen van een passende steun tijdens de asielprocedure is derhalve essentieel.

2.2. Specifieke bijzondere noden van LGBTIQ+-verzoekers

In zijn Guidelines on International Protection No. 9¹⁶ geeft UNHCR indicaties over procedurele waarborgen die toegepast moeten worden in het kader van de behandeling van asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit:

*"58. LGBTI individuals require a **supportive environment** throughout the refugee status determination procedure, including pre-screening **so that they can present their claims fully and without fear**. A safe environment is equally important during consultations with legal representatives.*

*59. **Discrimination, hatred and violence in all its forms can impact detrimentally on the applicant's capacity to present a claim. Some may be deeply affected by feelings of shame, internalized homophobia and trauma, and their capacity to present their case may be greatly diminished as a consequence.** (...)*

*60. **In order to ensure that refugee claims relating to sexual orientation and/or gender identity are properly considered during the refugee status determination process, the following measures should be borne in mind:***

*i. **An open and reassuring environment** is often crucial to establishing trust between the interviewer and applicant and will assist the disclosure of personal and sensitive information. At the beginning of the interview, the interviewer needs to assure the applicant that all aspects of his or her claim will be treated in confidence.¹¹⁰ Interpreters are also bound by confidentiality.*

*ii. **Interviewers and decision makers need to maintain an objective approach so that they do not reach conclusions based on stereotypical, inaccurate or inappropriate perceptions of LGBTI individuals.** The presence or absence of certain stereotypical behaviours or appearances should not be relied upon to conclude that an applicant possesses or does not possess a given sexual orientation or gender identity.¹¹¹ There are no universal characteristics or*

¹⁴ UNHCR, *Specific needs of asylum seekers in the Swiss asylum system*, augustus 2020, samenvatting in het Frans, p. 1, beschikbaar op <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5f4e6f844>

¹⁵ NANSEN, *Kwetsbaarheid in detentie. Bijzondere procedurele noden*, op.cit.

¹⁶ UNCHR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 23 oktober 2012, HCR/GIP/12/09, §58-60, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/509136ca9.pdf>

qualities that typify LGBTI individuals any more than heterosexual individuals. Their life experiences can vary greatly even if they are from the same country.

iii. The interviewer and the interpreter must avoid expressing, whether verbally or through body language, any judgement about the applicant's sexual orientation, gender identity, sexual behaviour or relationship pattern. Interviewers and interpreters who are uncomfortable with diversity of sexual orientation and gender identity may inadvertently display distancing or demeaning body language. **Self-awareness and specialized training (see iv.) are therefore critical aspects to a fair status determination.**

iv. Specialized training on the particular aspects of LGBTI refugee claims for decision makers, interviewers, interpreters, advocates and legal representatives is crucial.

v. The use of vocabulary that is non-offensive and shows positive disposition towards diversity of sexual orientation and gender identity, particularly in the applicant's own language, is essential.¹¹² **Use of inappropriate terminology can hinder applicants from presenting the actual nature of their fear.** The use of offensive terms may be part of the persecution, for example, in acts of bullying or harassment. Even seemingly neutral or scientific terms can have the same effect as pejorative terms. For instance, although widely used, "homosexual" is also considered a derogatory term in some countries.

vi. Specific requests made by applicants in relation to the gender of interviewers or interpreters should be considered favourably. This may assist the applicant to testify as openly as possible about sensitive issues. **If the interpreter is from the same country, religion or cultural background, this may heighten the applicant's sense of shame and hinder him or her from fully presenting all the relevant aspects of the claim.**

vii. Questioning about incidents of sexual violence needs to be conducted with the same sensitivity as in the case of any other sexual assault victims, whether victims are male or female.¹¹³ **Respect for the human dignity of the asylum-seeker should be a guiding principle at all times.**"

In het kader van het SOGICA-project,¹⁷ werden aanbevelingen gedaan met betrekking tot asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit,¹⁸ waaronder over procedurele waarborgen:

"13. Procedural needs

There are a number of practical improvements that asylum and judicial authorities should make both in relation to interview and appeal hearings. Officials should always introduce themselves, check the claimants' name and confirm how they would like to be addressed. Claimants should be informed that they have the right to request a male or female interviewer and the exercise of this right should be facilitated. Confidentiality protocols should be in place, including for interpreters, and the claimant should be informed of these. Interviewers and judges should avoid questions that

¹⁷ Het SOGICA-project wordt beschreven als volgt: "SOGICA – Sexual Orientation and Gender Identity Claims of Asylum: A European human rights challenge" was a four-year project funded by a Starting Grant of the European Research Council (ERC). Based in the School of Law at the University of Sussex, it set out to produce the necessary evidence base for a more just and humane asylum process for individuals seeking refuge in Europe on the basis of their SOGI. The project's primary aims were to explore the social and legal experiences of SOGI asylum-seekers across Europe and to determine how European asylum systems can treat SOGI asylum claims more fairly". Voor bijkomende informatie, zie <https://www.sogica.org/en/the-project/>

¹⁸ SOGICA, *Getting it Right!*, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK, beschikbaar op <https://www.sogica.org/wp-content/uploads/2020/07/Policy-recommendations-UK-Final-1.pdf>

seek a linear evolution or moment of discovery such as ‘when did you realise you were gay (or lesbian/bisexual/transgender/etc.)’ in favour of open-ended questions that allow the claimant to tell their story in their own time and terms. We recommend that claimants be allowed to take a supporter or friend, as well as their legal representative, to their interview to provide moral support. To improve accountability and claimants’ trust in proceedings, there should be accessible complaints procedures as there are in most areas of public service.”

Volgens Vluchtelingenwerk Vlaanderen, dat een honderdtal Nederlandstalige en Franstalige arresten van de RvV tussen 2016 en 2019 analyseerde en een rapport over internationale bescherming van holebi's in België publiceerde in 2020, moeten de asielinstanties **“altijd bijzondere procedurele noden aannemen voor deze doelgroep. De interviews moeten steeds afgenomen door PO's die, naast algemene training, getraind zijn door gespecialiseerde organisaties. Verder moet het mogelijk zijn voor een verzoeker om een bezwaar te uiten tegen een tolk om andere redenen dan het geslacht, zoals herkomstland.¹⁹ Interviews moeten op het tempo van de verzoekers gebeuren en met extra aandacht voor de gevoeligheid van het onderwerp. (...) Deze zaken moeten zowel op procedureel vlak als in de inhoudelijke beoordeling meewegen.”²⁰**

Uit een studie van L. BERG en J. MILLBANK over vluchtverhalen van LGBTIQ+-asielzoekers in Canada, Australië, het Verenigd Koninkrijk en Nieuw-Zeeland vanuit een sociologisch en psychologisch perspectief, blijkt dat de omstandigheden van het interview, in het bijzonder de houding van de protection officer en de keuze van de tolk, een grote invloed hebben:

“Claimants may therefore have talked to only a handful of people, or none at all, about their sexual orientation prior to making a refugee claim. The dynamics of the interview with the claimant and their perception of the decision-maker, advocate or translator will significantly affect whether the claimant feels sufficiently comfortable and safe to disclose her or his identity. A sense that the interviewer is not receptive to, or is sceptical about, the applicant’s homosexuality will also weigh in the applicant’s risk assessment as to the prudence of revealing their sexuality. Further, the claimant’s willingness to disclose may also be affected by the sexual, gender or cultural identity of the questioner. Psychological researchers have found gay men of minority cultures often experience a tension between these two aspects of their identities (Bhugra 1997, 556) and may therefore be more reluctant to come out in a setting which includes someone from the same culture. We found that decision-makers often failed to notice or consider the impact of a same-culture or opposite-sex translator on the ability of a claimant in sexual orientation matters to tell their story (Millbank 2009a; see also LaViolette 2004, 6). The onus to identify and raise such issues therefore rests heavily upon advisors.”²¹

In het kader van de bijzondere procedurele noden, moeten de asielinstanties ook met de specifieke psychologische kwetsbaarheid van sommige LGBTIQ+-verzoekers rekening houden:

“Psychological issues of particular significance to lesbian, gay and bisexual claimants include: a reluctance to reveal group membership as the basis of a claim, the experience of passing or concealment strategies, the impact of shame and depression on memory,

¹⁹ Zie ook RENKENS, J., “‘Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbtz-zaken”, *A&MR* 2018, nr.2, p. 52.

²⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. op.cit*, p. 69. Zie ook Hungarian Helsinki Committee, *Credibility assessment in asylum procedures. A multidisciplinary training manual*, Vol.2, 2015, p.85, beschikbaar op <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/CREDO-training-manual-2nd-volume-online-final.pdf>

²¹ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *Journal of Refugee Studies*, Volume 22, Issue 2, June 2009, pp. 195-223, beschikbaar op https://www.researchgate.net/publication/31214545_Constructing_the_Personal_Narratives_of_Lesbian_Gay_and_Bisexual_Asylum_Claimants

common experience of sexual assault, and sexualisation of the identity narrative in the legal process.”

En

In addition to their response to trauma and persecution, claimants on the basis of sexual orientation may experience depression as a result of grappling with the development of their sexual identity, which may still be in a state of flux or uncertainty at the time of the claim.²²

In een arrest van 4 mei 2020²³ heeft de RvV rekening gehouden met de psychische kwetsbaarheid van een LGBTIQ+-verzoeker en de moeilijkheden en schroom om zich over zijn seksuele geaardheid uit te drukken :

*“Daargelaten de vraag of de psychische kwetsbaarheid van verzoeker aanleiding zou moeten geven tot het verlenen van passende steunmaatregelen, **dient met zijn psychische kwetsbaarheid, en in het bijzonder met de door hem geuite angst voor de tolken** (AD, stuk 9, Verklaring volgend verzoek, 9 mei 2019, Motieven), **rekening gehouden te worden bij het onderzoek van zijn (volgende) verzoek om internationale bescherming**. In dit verband haalt verzoeker in zijn middel artikel 48/6, §5, van de vreemdelingenwet aan waarin het volgende wordt gesteld:*

“§5. De met het onderzoek belaste instanties beoordelen het verzoek op individuele, objectieve en onpartijdige wijze en houden rekening met de volgende elementen: (...) c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade, overeenkomen;(...)”

De Raad besluit:

*“3.3.12. Uit het geheel van wat voorafgaat dient te worden besloten dat **de commissaris-generaal bij het onderzoek van verzoekers derde verzoek om internationale bescherming onvoldoende rekening heeft gehouden met diens diepgewortelde schroom om zich te uiten omtrent zijn seksuele geaardheid en hem niet de mogelijkheid heeft geboden dit, bijvoorbeeld in het kader van een persoonlijk onderhoud, verder uit te diepen.** (...)*

Tenslotte vestigt NANSEN ook de aandacht op het gebruik door tolken van passende terminologie, gelet op het feit dat bepaalde westerse concepten/ woorden rond SOGI misschien niet in de taal van de verzoeker bestaan.

Volgens de UK Home Office:

*“Where it is known that the asylum claim includes sexual orientation issues, **it will be useful in advance of the interview to establish with the interpreter the available words in the language of origin and whether they carry any derogatory connotations**. This is because the familiar western terms of ‘homosexual’, ‘gay’ or ‘bi’ may not, when translated, be used as forms of self-identification by all people (or in particular cultures) and, while the terms may exist in certain cultures, they may have very different and possibly derogatory connotations.*

The interviewer should establish what words are to be used in both English and in the individual’s native language of origin to reference, as appropriate:

- *the concepts of hetero, homo and bi-sexuality*

²² *Ibid.*

²³ RvV nr. 235 742, 4 mei 2020.

- *the way in which the interpreter will explain any contact or encounters*
- *to ensure they do not cause offence or imply a derogatory connotation”*

En:

Caseworkers should also be aware that the concept of ‘sexual identification’ or ‘orientation’ is not represented in all languages, and that certain words in such languages can imply that the behaviour to which they refer is inappropriate or ‘sinful’. As a result, claimants may use unfamiliar words and phrases. Some people may not identify with the labels ‘LGB’. Language used to discuss sexual orientation should be that which the claimant uses to perceives them self.²⁴

3. Het later inroepen van de seksuele geaardheid

Artikel 50, §1 van de Vreemdelingenwet bepaalt dat het verzoek om internationale bescherming moet worden ingediend op het ogenblik van de betreding van het grondgebied of uiterlijk binnen acht werkdagen. Aan de grens moet het verzoek zo spoedig mogelijk ingediend worden bij de overheden die voor de controles instaan.

Daarnaast geeft artikel 48/6, §1 van de Vreemdelingenwet aan dat de verzoeker om internationale bescherming zo snel mogelijk alle elementen moet voorleggen om zijn verzoek te ondersteunen, met inbegrip van de redenen daartoe. Het andere geval *“vormt een negatieve indicatie met betrekking tot de algehele geloofwaardigheid van verzoekers relaas, tenzij de verzoeker een bevredigende verklaring heeft gegeven voor het ontbreken ervan.”*

In overeenstemming met artikel 48/6, §4, geniet de verzoeker die zijn verzoek zo snel mogelijk heeft ingediend (tenzij hij *“goede redenen [heeft] kunnen aanvoeren waarom hij nagelaten heeft dit te doen”*) het voordeel van de twijfel, indien aan alle andere voorwaarden van die bepaling is voldaan.²⁵

Artikel 10 van de Procedurerichtlijn, waarnaar de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 november 2017 verwijst,²⁶ geeft aan dat een verzoek niet kan worden verworpen enkel en alleen omdat het niet binnen de kortste termijn is ingediend.

Het voorgaande werd bevestigd door het HvJ in het arrest A, B en C.²⁷ In haar conclusies over die zaak gaf de advocaat-generaal over de laattijdige bekendmaking van de asielgronden bovendien het volgende aan:

²⁴ UK Home Office, *Asylum Policy Instruction. Sexual orientation in asylum claims*, Version 6.0, augustus 2016, p.22, beschikbaar op https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/543882/Sexual-orientation-in-asylum-claims-v6.pdf. Zie ook over goede praktijken m.b.t. terminologie in Zweden, ILGA, *Good Practices related to LGBTI asylum applicants in Europe*, mei 2014, p. 41, beschikbaar op https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/good_practices_related_to_lgbti_asylum_applicants_in_europe_jul14.pdf; MARIJNS, K., “Disclosure and (re)performance of gender-based violence in an interpreter-mediated asylum interview”, *Journal of Sociolinguistics*, Vol.17, Issue 5, November 2013, pp. 661-686.

²⁵ EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d’asile européen commun*, 2018, p. 83, beschikbaar op <https://easo.europa.eu/sites/default/files/EASO-Evidence-and-Credibility-Assessment-JA-FR.pdf>.

²⁶ Wet van 21 november 2017 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, en van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, *B.S.*, 12.3.2018, die bedoeld was om een aantal bepalingen van de procedure- en opvangrichtlijnen in Belgisch recht om te zetten. De artikelen 48/6 en 50 van de wet van 15 december zijn onder meer gewijzigd door deze wet. Zie de memorie van toelichting, *Doc. Kamer.*, 2016-2017, nr. 2548/001, pp. 31 en 62.

²⁷ HvJ, Arrest A., B. et C., van 2 december 2014, gevoegde zaken C-148/13 à C-150/13, §71. In België heeft de RvV al aanvaard dat een verzoeker zijn seksuele geaardheid niet aan het CGVS had onthuld vanwege een gevoel van schaamte en het taboe dat in zijn land van herkomst over de kwestie heerst (RvV, nr. 159 447 van 4.1.2016). Zie ook, JANSEN, S., SPIJKERBOER, T., *Fleeing homophobia. Asylum claims related to sexual orientation and gender identity in Europe*, september 2011, p. 67, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4ebba7852.html>

"In dezen verdeelt de UNHCR de methoden voor de beoordeling van de geloofwaardigheid in twee categorieën. Sommige zijn in alle omstandigheden in strijd met het Handvest; de UNHCR omschrijft ze als "zwarte lijst". (...) De tweede categorie die de UNHCR onderscheidt, wordt omschreven als "grijze lijst"; het zijn praktijken die, indien ze niet op passende of gevoelige wijze worden toegepast, in strijd kunnen zijn met het Handvest. De grijze lijst bevat praktijken zoals concluderen tot een gebrek aan geloofwaardigheid omdat seksuele geaardheid niet bij de eerste gelegenheid als grond werd aangevoerd (...)."28

Dat de verzoeker in een kwetsbare situatie verkeert, is een factor waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van eventuele laattijdigheid;²⁹ daarom is het voor de autoriteiten des te belangrijker om eventuele bijzondere procedurele noden in een vroeg stadium op te sporen.³⁰

Binnen de categorie van kwetsbare personen, nopen sommige profielen tot een bijzondere voorzichtigheid, waaronder slachtoffer van seksueel of gendergerelateerd geweld en LGBTIQ+-personen.³¹

*"Research shows that stigma, a sense of shame and/or a fear of rejection by one's family and community, can **inhibit disclosure of relevant information**. In particular, applicants applying for international protection based on **gender, sexual and gender-based violence**, or their **sexual orientation and/or their gender identity** may feel ashamed and/or fearful of rejection by family and community."³²*

Bij de beoordeling van de verzoeken om internationale bescherming die met seksuele geaardheid te maken hebben, moeten de volgende factoren in acht genomen worden:

*"Stigmatisering en een gevoel van schaamte kunnen beletten dat de asielzoeker informatie in een asielprocedure kenbaar maakt. Er zijn veel gevallen waarin de verzoeker **alleen in een volgend verzoek** verklaart dat hij lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transseksueel of interseksueel is. **Die kwesties zijn ook van belang bij verzoekers die in een later stadium van hun verzoek aangifte doen van vervolging op grond van geslacht**. Omdat schaamte en trauma's het zowel voor vrouwen als mannen moeilijk maken om dergelijke aantastingen te onthullen, wijst **de late bekendmaking er niet noodzakelijkerwijs op dat het verhaal niet geloofwaardig is**."³³*

²⁸ Conclusies van de advocaat-generaal, mevrouw Eleanor SHARPSTON voorgesteld op 17 juli 2014, gevoegd zaken C-148/13 à 150/13, §54.

²⁹ EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d'asile européen commun*, op.cit., p. 167. Zie ook RvV nr. 95 851, waarin de Raad rekening heeft gehouden met de kwetsbaarheid van verzoekster, haar gebrek aan scholing en de omstandigheden van haar aankomst in België, om te concluderen dat haar verzoek niet laattijdig was.

³⁰ In overeenstemming met overweging 29 van de procedurerichtlijn kunnen bijzondere procedurele noden nodig zijn, onder meer voor bepaalde verzoekers vanwege hun geslacht, seksuele geaardheid of genderidentiteit, of vanwege de gevolgen van verkrachting of andere ernstige vormen van seksueel geweld. Bijzondere procedurele noden worden in punt 2 behandeld.

³¹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, mei 2013, p. 65, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/protection/operations/51a8a08a9/full-report-beyond-proof-credibility-assessment-eu-asylum-systems.html>

³² UN High Commissioner for Refugees, *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op. cit., p. 72. Zie ook, UN High Commissioner for Refugees, *Principes directeurs sur la protection internationale n° 1 : La persécution liée au genre dans le cadre de l'article 1A(2) de la Convention de Genève de 1951 et/ou son Protocole de 1967 relatifs au Statut des réfugiés*, 8 juli 2008, HCR/GIP/02/01 Rev.1, §35, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/3e4141744.html>

³³ EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d'asile européen commun*, op.cit., p. 167 ; UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op.cit., p. 71 ; UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Principes directeurs sur la protection internationale n° 9 : Demandes de statut de réfugié fondées sur l'orientation sexuelle et/ou l'identité de genre dans le contexte de l'article 1A(2) de la Convention de 1951 et/ou de son Protocole de 1967 relatifs au statut de réfugiés*, op.cit., §59.

In een arrest van 30 juli 2019 heeft de RvV deze principes correct toegepast:

“In het kader van huidige beroepsprocedure legt verzoeker bijkomende verklaringen af en stelt hij meer bepaald homoseksueel te zijn. Hij verklaart dat hij zijn homoseksuele geaardheid heeft verzwegen omdat hij afkomstig is uit een erg conservatief gezin. (...) Gelet op het feit dat verzoeker afkomstig is uit een cultuur waar homoseksualiteit taboe is en de door hem geschetste familiale situatie, reden waarom hij ook verzoekt om zijn zaak op een andere dag dan deze van zijn broer en achter gesloten deuren te behandelen, kan de Raad begrip opbrengen voor verzoekers stilzwijgen in de loop van de administratieve procedure en wordt dit hem niet ten kwade geduid.”³⁴

Wanneer asielzoekers afkomstig zijn uit landen waar homofobie door de overheid wordt aangemoedigd, is het waarschijnlijk dat zij hun seksuele geaardheid later onthullen. Uit onderzoek blijkt dat:

“Lesbian and gay applicants from countries in which homophobia is state sanctioned or encouraged may find it hard to imagine that state officials could be anything other than hostile to discussion of homosexuality.” “Advisers should therefore not be surprised if sexual orientation is first mentioned by the applicant relatively late in the process, and may indeed be prefaced by a false, or weak, claim on another ground.”³⁵

Een onderzoek naar de psychologische impact van de asielprocedure op LGBTIQ+-individuen toont ook aan dat ze extra tijd nodig hebben om hun relaas te kunnen geven:

“Compressed timelines lead to significant mental health impacts for LGBT claimants and may also contribute to a crisis of identity”.

En

“Policymakers should be aware that, for LGBT forced migrants, the pressure to expose trauma histories and ‘prove gay’ within short timeframes could exacerbate pre-existing mental health problems. The refugee claims timeline should be extended to allow adequate time for LGBT forced migrants to acculturate to a host environment that supports sexual and gender minority rights and freedoms.”³⁶

Een studie over de mentale gezondheid van LGBTIQ+-asielzoekers toont nog aan hoe moeilijk het voor hen is om snel asiel aan te vragen op basis van SOGIESC:

“The coming-out process may lead to two types of difficulties: firstly, delays in seeking protection from persecution or, secondly, seeking protection from persecution but not disclosing SOGI as the basis for the claim until later in the claim process”

En:

“The cumulative effect of social and family anti-LGBT abuse creates potent psychological obstacles to seeking help on a SOGI basis. For many LGBT forced migrants, the notion that they would receive help from governmental authorities on the grounds that they have suffered persecution based on SOGI is difficult to grasp until they have been outside their country of origin for an extended period. Complex PTSD makes it difficult for forced migrants to recount a history of traumatic events and it may take many years for the

³⁴ RvV 30 juli 2019, nr. 224 441. Zie ook RvV 217.995 van 7 maart 2019.

³⁵ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op.cit., pp. 195-223.

³⁶ KAHN, S., ALESSI, E. J., « Coming Out Under the Gun: Exploring the Psychological Dimensions of Seeking Refugee Status for LGBT Claimants in Canada”, *Journal of Refugee Studies*, 2017, 31(1), 22-41.
<https://doi.org/10.1093/jrs/fex019>

shame and fear to diminish sufficiently to allow a forced migrant to be able to seek help".

³⁷

Tenslotte toont onderzoek aan dat de aanwezigheid van landgenoten in het land van asiel van ook invloed heeft op de latere onthulling van vluchtmotieven gebaseerd op SOGIESC:

*"Unlike other forced migrant groups, once LGBT persons are in a host country they do not usually have the natural support of their ethnic community. Their compatriots remind them of the very people that they have fled from and are fearful of. In their contact with members of their ethnic community they will often not disclose their sexual orientation and/or gender identity. Furthermore, when connecting with the local LGBT community, they may experience considerable self-blame and embarrassment about their history of persecution and hide it from their new LGBT social network. In this way they often miss out on two potential sources of social support and sometimes experience great isolation."*³⁸

4. Beoordeling van de geloofwaardigheid van de SOGIESC

In haar rapport over internationale bescherming van holebi's in België, stelt Vluchtelingenwerk Vlaanderen:

*"Het is niet evident om vast te stellen of iemand holebi is. Iedereen is uniek in de beleving van zijn SOGI en iemands culturele en sociale achtergrond heeft daarop een grote invloed. Bovendien is het voor weinig mensen evident om over zo'n een intiem thema te spreken met een onbekende. Wantrouwen ten aanzien van autoriteiten of trauma kunnen dat nog bemoeilijken. Daardoor is voldoen aan de voorwaarden om het voordeel van de twijfel te krijgen niet steeds eenvoudig."*³⁹

Hieronder vestigt NANSEN de aandacht op enkele belangrijke elementen in het kader van de beoordeling van de geloofwaardigheid van asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit.

4.1. Onderzoek van de individuele situatie van de verzoeker en het vermijden van (westerse) stereotypen

In zijn richtlijnen met betrekking tot asielaanvragen op basis van seksuele en genderidentiteit stelt UNHCR:

*"Ascertaining the applicant's LGBTI background is essentially an issue of credibility. **The assessment of credibility in such cases needs to be undertaken in an individualized and sensitive way.** Exploring elements around the **applicant's personal perceptions, feelings and experiences of difference, stigma and shame** are usually more likely to help the decision maker ascertain the applicant's sexual orientation or gender identity, rather than a focus on sexual practices."*⁴⁰

³⁷ AHOLA, J., SHIDLO, A. "Mental health challenges of LGBT forced migrants", *Forced migration review*, April 2013, <https://www.fmreview.org/sogi>

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, op.cit., p. 23.

⁴⁰ UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., § 62.

In het arrest A, B en C⁴¹ heeft het HvJ de manier waarop nationale autoriteiten de geloofwaardigheid van iemands seksuele geaardheid evalueren, beoordeeld.⁴² Ook het Hof vestigt de aandacht op de individuele situatie van de verzoeker. In het bijzonder stelt het dat de verklaringen van de verzoeker individueel beoordeeld moeten worden, en dat de lidstaten hun manier van beoordelen “*altijd aan de individuele kenmerken en omstandigheden van de verzoeker*” moeten aanpassen.⁴³ Dit impliceert onder andere dat de asielinstanties zich niet mogen baseren op stereotype opvattingen over gedragingen:

*“Aangaande in de eerste plaats de onderzoeken op basis van ondervragingen over de kennis van de betrokken asielzoeker over verenigingen tot bescherming van de belangen van homoseksuelen en de details van deze verenigingen, deze impliceren volgens verzoeker in het hoofdgeding in zaak C-150/13 dat **die autoriteiten hun beoordelingen baseren op stereotype opvattingen over gedragingen van homoseksuelen en niet op de concrete situatie van elke asielzoeker.***”

*In dit verband dient in herinnering te worden gebracht dat artikel 4, lid 3, sub c, van richtlijn 2004/83 de bevoegde autoriteiten gebiedt de beoordeling te verrichten met **inachtneming van de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker** en dat artikel 13, lid 3, sub a, van richtlijn 2005/85 van die autoriteiten vereist **dat zij in het persoonlijke onderhoud rekening houden met de persoonlijke of algemene omstandigheden die een rol spelen bij het asielverzoek.***

*Hoewel ondervragingen over stereotype opvattingen voor de bevoegde autoriteiten een nuttig element kunnen vormen bij deze beoordeling, beantwoordt de beoordeling van verzoeken om toekenning van de vluchtelingenstatus louter op basis van de met homoseksuelen verbonden stereotype opvattingen niet aan de vereisten van de in het voorgaande punt genoemde bepalingen, **daar die beoordeling deze autoriteiten niet in staat stelt rekening te houden met de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de betrokken asielzoeker.**”⁴⁴*

Waar het Hof zich in haar arrest beperkt tot de bewijzen die niet toegelaten zijn, geeft de advocaat-generaal in haar conclusies ook positieve richtlijnen over de beoordeling van de geloofwaardigheid.⁴⁵

*“Volgens advocaat-generaal Sharpston moet bij de beoordeling worden gefocust op de geloofwaardigheid van de asielzoeker. **Dat betekent dat moet worden geëvalueerd of zijn relaas waarschijnlijk en coherent is. Zij benadrukt dat de asielprocedure geen rechtszaak is maar wordt gekenmerkt door samenwerking.** De overheden hebben niet de taak om de onjuistheid van het verzoek van de asielzoeker aan te tonen, net zo min als de asielzoeker de taak heeft de juistheid ervan aan te tonen. Beide partijen hebben veeleer een gemeenschappelijk doel¹⁵⁵. Concreet stelt de advocaat-generaal dat het belangrijk is dat de ambtenaar die de beslissing neemt, ofwel de houding heeft gezien van de asielzoeker toen die zijn relaas deed (hetgeen de voorkeur verdient), ofwel ten minste over een volledig verslag beschikt waarin die informatie is opgenomen. **Asielzoekers moeten bovendien de mogelijkheid krijgen om, vóór de vaststelling van een definitief besluit, te reageren op alle specifieke problematische punten betreffende hun geloofwaardigheid die zich tijdens de procedure aandienen. Dat wordt immers***

⁴¹ HvJ., Arrest A., B. en C. t. Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie, op.cit.

⁴² Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, p. 18.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ HvJ., Arrest A., B. en C. t. Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie, op.cit., §60-63.

⁴⁵ Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2015*, p. 77, beschikbaar op <https://www.myria.be/files/Migratie-verslag-2015-H4.pdf>

vereist door het beginsel dat eenieder het recht heeft om te worden gehoord vóór de vaststelling van een besluit dat zijn belangen nadelig kan beïnvloeden¹⁵⁶.⁴⁶

Het Hungarian Helsinki Committee pleit ook voor een focus op de individuele situatie van de verzoeker, rekening houdend met zijn land van herkomst, gender, cultuur, sociale achtergrond, opvoeding, religie en gezinssituatie:

“Individuals experience and live their sexual and gender identity in many different ways, depending on their country of origin, gender, culture, social class, education, religion, family background and socialisation. There is no uniform way in which lesbian, gay and bisexual people recognise and act on their sexual or gender identity. Do not place the asylum-seeker in an evidential prison, in which they must conform to the stereotypes and assumptions on how a lesbian or a gay man “should” behave (dress, talk, think, etc.).”⁴⁷

Een individueel onderzoek van de situatie van de verzoeker impliceert ook dat (westerse) stereotypen vermeden moeten worden.

Zo stelt UNHCR:

“It is important to ensure that credibility assessment contains no superficial understandings of the experiences of LGBTI individuals, or erroneous, culturally inappropriate, or stereotypical assumptions. The experiences of LGBTI individuals vary greatly and are strongly influenced by their cultural, economic, family, political, religious, and social environment. The applicant’s background may influence the way he or she expresses his or her sexual orientation and/or gender identity, or may explain why he or she does not live openly as a LGBTI individuals. It is therefore essential that decision-makers understand both the context of each refugee claim, as well as the individual narratives that map uneasily onto common, notably Western, experiences or labels.”¹²⁹

The presence or absence of certain stereotypical behaviours or appearances should not be relied on to conclude that an applicant does or does not possess a given sexual orientation and/or gender identity.¹³⁰ There are no universal characteristics or qualities that typify LGBTI individuals, any more than there are for heterosexual individuals. Their life experiences can vary greatly even if they are from the same country.¹³¹ This is another reason why UNHCR discourages the use of the indicator demeanour and other behaviours in the credibility assessment.”⁴⁸

Ook in het kader van het SOGICA-project wordt de aandacht op het vermijden van stereotypen gevestigd:

“23. Stereotyping

Decision-makers often fail to understand the individual claimant, because of assumptions and prejudices. These include, among others, expectations that claimants have a partner or are sexually active, take part in LGBTIQ+ activism, provide a ‘coming out’ narrative, and have difficulty reconciling their SOGI with their religious beliefs. Conforming to such stereotypes undermines the individual premise of refugee decision-

⁴⁶ MYRIA, *Migratie in cijfers en in rechten 2015*, p. 77 en Conclusie Adv. Gen. Sharpston, HvJ nr. C-148/13, C-149/13 en C-150/13, A., B. en C. t. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

⁴⁷ Hungarian Helsinki Committee, *Credibility assessment in asylum procedures. A multidisciplinary training manual*, Vol.2, 2015, *op.cit.*, p. 67.

⁴⁸ UNHCR, *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, *op.cit.*, pp. 71-72.

*making. Asylum and judicial authorities should not make use of ‘stereotyped notions’ neither during the interviews, nor in their decisions.*⁴⁹

Het vermijden van (westerse) stereotypen is in het bijzonder belangrijk met betrekking tot het proces van bewustwording en de ontwikkeling van de seksuele en genderidentiteit.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wijst erop dat:

*“Internationaal wordt aanvaard dat bepaalde aspecten vaak terugkomen in dit proces: het gevoel anders te zijn, stigma, schaamte, schade die hen op een of andere manier berokkend wordt ... **Maar deze kennen bij elk mens een ander verloop en invulling.** Zo is dit proces van bewustwording, ontwikkeling en aanvaarding niet per se afgerond; het is misschien nog maar net gestart.*

De invulling van coming-out is vaak gebaseerd op Westerse aannames over zelfrealisatie en -acceptatie, en de noodzaak om die identiteit te delen met de omgeving.** Dat laatste aspect is echter niet noodzakelijk. Velen kunnen of willen zichzelf nog niet identificeren of accepteren, laat staan publiek uiten. **De comingout is soms een levenslang proces, dat niet op één moment vast te pinnen is maar bij elke ontmoeting overwogen wordt.

***Het gevaar is dat er verondersteld wordt dat elke holebi-verzoeker dezelfde persoonlijke ontwikkeling doormaakt.** Iemand die niet genoeg beantwoordt aan dat verborgen script, dreigt te worden gezien als ongeloofwaardig. **De asielinstanties moeten voldoende inzicht hebben in deze processen en ook in hoe deze er in andere maatschappelijke contexten uitzien.** Daarnaast moeten ze de persoonlijke kenmerken van de asielzoeker laten doorwegen want zelfs als de algemene context bekend is, is het niet noodzakelijk precies zo voor elke persoon.”⁵⁰*

Na een analyse van de interviewtechnieken van de Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), concludeert J. RENKENS, cultuurpsycholoog, dat de vraagstelling op “*homonormatieve assumpties*” berust en dat er ‘*naar westerse verhalen over coming out*’ wordt gezocht.⁵¹

Ook L. BERG en J. MILLBANK bevelen aan om een lineaire benadering van de SOGIESC, gebaseerd op westerse ervaringen en traditie, te vermijden:

*“The refugee is most likely to be seen when she or he looks like ‘us’ or, when that is not possible, looks like what’s being looked for (Millbank 2002, 155ff). As we explain below, **what is being looked for is heavily influenced by Western conceptions of the linear formation and ultimate fixity of sexual identity.**”⁵²*

(...)

“Given the great diversity of human experience and understanding of sexual identity both within and across genders, cultures and other divides, there are few even broadly common aspects on the experience of same-sex attraction.”⁵³

(...)

⁴⁹ SOGICA, *Getting it Right!, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK*, op.cit.

⁵⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, pp. 31-32.

⁵¹ RENKENS, J., “Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbt-zaken”, op.cit., p.52.

⁵² BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op. cit., p.3

⁵³ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op. cit., p.12.

“Western understandings of minority sexual identity development have been deeply influenced by the idea of a linear process of self-knowledge moving from denial or confusion to ‘coming out’ as a self-actualised lesbian or gay man.”⁵⁴

(...)

The idea of a linear staged process of identity development may be all too readily collapsed into ‘progress’ meta-narrative in which the end point of self-actualisation is represented by entry (and assimilation) into the receiving country. In particular we found that decision-makers commonly assume that once the applicant has left an oppressive or persecutory environment their sexuality will be openly and easily expressed through same-sex relationships and/or an ‘out’ identity in the ‘free’ receiving country (...). This is a very problematic assumption if the applicant has in fact continued to be closeted in the receiving country, has struggled to form relationships there or has oscillated in their self-identity through the process (...).

Conversely, the progress narrative assumes that there can be no joy or freedom in the experience of homosexuality in the country of origin, only fear. When applicants have stated that they were happy, content, or had no regrets about discovering their sexuality, decision-makers disbelieved them on the basis that the discovery could not be attended by such positive emotions in a persecutory environment.”⁵⁵

RENKENS vestigt eveneens de aandacht op het feit dat een “*lineaire, chronologische manier van ervaren en terugkijken*”⁵⁶ een westers patroon is en dat “*verhalen die op een andere manier worden verteld, bijvoorbeeld omdat iemand uit een andere cultuur komt, worden afgedaan als onlogisch, alsof ‘logisch zijn’ een objectieve, cultureel neutrale eigenschap is.*”⁵⁷ In asielgehoren heeft dit tot gevolg dat meer “*associatieve en circulaire verhaalspatronen*” als ongeloofwaardig worden gezien.⁵⁸ Bovendien zijn volgens hem “*vragen naar problemen, innerlijke strijd omdat je anders bent, typisch voor een westers ontwikkelingsmodel. Het lijkt niet alleen niet efficiënt om iemand langs deze meetlaai te leggen, maar ook niet eerlijk.*”⁵⁹

Daarnaast duiden BERG, MILLBANK en RENKENS er ook op dat in de westerse traditie (zelf)reflectie een belangrijk aspect van het relaas vormt, en dit een belangrijke rol krijgt in de beoordeling van asielaanvragen op basis van SOGIESC:

*There is no reason to expect that most, or even many, applicants will be in the final stages of an identity synthesis process at the time they leave their country or when they make their way through the refugee determination procedures. **In Western traditions, the expectation of coherent narrative about life experience require self-reflexivity. We expect a narrator to have objective distance about herself, to be able to describe different times in her life in relation to her self at present (...). The expectation of self-reflexivity deeply informs adjudication of the narrative Eastmond 2007, 246) yet reflective distance may not be a fair or realistic tool to determine the narrative’s truth or authenticity.***⁶⁰

Volgens RENKENS, “*omdat lhbt-vluchtelingen niet gewend zijn om over hun seksualiteit te spreken doen ze dit vaak voor het eerst tijdens hun gehoor bij de IND. Als iemand voor het eerst*

⁵⁴ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.13.

⁵⁵ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.21.

⁵⁶ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.53.

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*

⁵⁹ RENKENS, J., “‘Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbt-zaken”, *op.cit.*, p.59.

⁶⁰ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op.cit.*, p. 23.

praat over ervaringen en gevoelens met betrekking tot lhbt, haar of zijn reflectie hierop, kan dit dit dus heel goed leiden tot een verhaal dat verwarrend en inconsistent klinkt.”⁶¹

Er kan dus geconcludeerd worden dat een aanpak van de asielinstanties gebaseerd op stereotypen en/of op een westers model van SOGI tot een grote risico leidt dat het asielrelaas ongelooftwaardig beschouwd wordt, indien de asielzoeker niet aan de verwachtingen van de asielinstanties voldoet.

Tenslotte moeten de asielinstanties met culturele factoren rekening houden in hun analyse van risicoperceptie van asielzoekers. Onderzoek ondermijnt inderdaad de onderliggende assumptie dat mensen altijd rationeel handelen en toont aan dat verschillende factoren meespelen in de risicoperceptie van mensen:

“Before adjudicators could even potentially infer from these types of actions that a claimant was not afraid, or is lying, they must consider the psychological and cultural factors influencing the claimant’s risk perception, assessment, and management.”⁶²

4.2. Belang van zelfidentificatie

De Yogyakarta Principles benadrukken het belang van zelfbeschikking in het kader van SOGI:

“Each person’s self-defined sexual orientation and gender identity is integral to their personality and is one of the most basic aspects of self-determination, dignity and freedom.”⁶³

Het uitgangspunt van de beoordeling van de geloofwaardigheid moet derhalve de zelfidentificatie van de verzoeker zijn:

“Het onderzoek en de argumenten in de beslissingen moeten uitgaan van de zelfidentificatie van de verzoeker en voornamelijk focussen op de beoordeling van de gevreesde vervolging.”⁶⁴

Dit standpunt wordt ook gedeeld in een rapport over de beoordeling van asielaanvragen op basis van SOGIESC in Nederland:

*“How should the asylum seeker make her or his sexual orientation plausible? **The best answer is that self-identification should be taken as a starting point: determining somebody’s sexual orientation or gender identity can only be done by the individual herself or himself.** This is also consistent with the Yogyakarta Principles, the jurisprudence of the European Court of Human Rights, and the UNHCR Guidelines.”⁶⁵*

Ook UNHCR erkent het belang van zelfidentificatie:

⁶¹ RENKENS, J., “‘Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbt-zaken”, *op.cit.*, p.55.

⁶² EVANS CAMERON, H., “Risk Theory and “Subjective Fear”: The Role of Risk Perception, Assessment, and Management in Refugee Status Determinations”, *International Journal of Refugee Law*, 2008, 20(4), 567–585.

⁶³ The Yogyakarta Principles, *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*, Principle 3, beschikbaar op http://yogyakartaprinciples.org/wp-content/uploads/2016/08/principles_en.pdf

⁶⁴ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, *op.cit.*, p. 65.

⁶⁵ JANSEN, S., *Pride or Shame: Assessing LGBTI Asylum Applications in the Netherlands following the XYZ and ABC Judgments*, juni 2018, p.123, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5c6eb3344.html>. Zie ook JANSEN, S., SPIJKERBOER, T., *Fleeing Homophobia. Asylum Claims related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*, pp.9 en 52, waarin de auteurs goede praktijken met betrekking tot zelfidentificatie in EU lidstaten identificeren.

“Self-identification as a LGBTI person should be taken as an indication of the applicant’s sexual orientation and/or gender identity.”⁶⁶

Tenslotte beveelt SOGICA aan om de verklaringen van de verzoeker als uitgangspunt van de beoordeling van de geloofwaardigheid te gebruiken:

“24. Credibility

*Credibility is a key element in many, if not most, SOGI asylum decisions, by which we mean overall belief in the claimant’s testimony. Decision-making is too often based on an attempt to objectively ‘prove’ a claimant’s SOGI and starts from a position of scepticism that the claim is ‘genuine’. Time and again during our fieldwork, claimants asked us, despairingly or wearily: ‘So how can I prove my SOGI?’ **We recommend that asylum and judicial authorities take the evidence, particularly the personal testimony, submitted by claimants as the starting point for credibility assessment. The default position should be belief in claimants’ account of who they are and what has happened to them.**”⁶⁷*

4.3. Focus op de gevreesde vervolging

In haar rapport van 2020 benadrukt Vluchtelingwerk Vlaanderen onder andere dat de gevreesde vervolging de hoofdfocus moet zijn in plaats van het verifiëren van de SOGI.⁶⁸

Volgens NANSEN impliceert deze aanpak dat de geloofwaardigheid op een meer objectieve manier wordt beoordeeld.

Dit is ook de aanbeveling van ILGA:

*“ILGA-Europe considers that decision-makers should develop a different vision of credibility. **We acknowledge that LGBTI asylum authorities need to assess the general credibility of an applicant’s story in relation to the well-foundedness of the fear of persecution.** However, this assessment differs from testing one’s sexual orientation or gender identity. ILGA-Europe is of the opinion that **the assessment should acknowledge the self-identification of the person concerned and focus on the persecution this person has experienced or fears.** This point of view has consequences vis-à-vis the policies to be adopted by asylum authorities in their examination of claims and in their training schemes.”⁶⁹*

SOGICA beveelt ook aan:

*“To accurately reflect international refugee law and European jurisprudence, asylum authorities should stress that **the question for decision-makers to ask is not whether claimants are ‘truly’ LGBTIQ+ (lesbian, gay, bisexual, trans, intersex, queer and others), but only whether they are likely to be persecuted on SOGI grounds if they were to be returned to the country of origin.**”⁷⁰*

⁶⁶ UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., §63 i.

⁶⁷ SOGICA, *Getting it Right!, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK*, op.cit.

⁶⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, p. 65.

⁶⁹ ILGA Europe, *Good practices related to LGBTI applicants in Europe*, mei 2014, p.21. beschikbaar op https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/Attachments/good_practices_related_to_lgbti_asylum_applicants_in_europe_jul14_1.pdf

⁷⁰ SOGICA, *Getting it Right!, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK*, op.cit.

4.4. Bewijslast en bewijsmiddelen

Gelet op de moeilijkheid voor een asielzoeker om zijn seksuele oriëntatie te bewijzen en om een subjectieve aanpak te vermijden, moet de bewijslast soepel zijn en gedeeld worden met de verzoeker.

UNHCR stelt:

“The applicant’s own testimony is the primary and often the only source of evidence, especially where persecution is at the hands of family members or the community. Where there is a lack of country of origin information, the decision maker will have to rely on the applicant’s statements alone. Normally, an interview should suffice to bring the applicant’s story to light.¹²⁴ Applicants should never be expected or asked to bring in documentary or photographic evidence of intimate acts. It would also be inappropriate to expect a couple to be physically demonstrative at an interview as a way to establish their sexual orientation.”⁷¹

In het kader van het SOGICA-project wordt aanbevolen:

“ 21. Standard and burden of proof

Asylum claimants are often required to meet unfairly high evidentiary standards. In practice, asylum and judicial authorities apply a standard of proof that goes beyond the ‘reasonable degree’ threshold claimants are required to meet under international refugee law, often simultaneously violating the principle of the benefit of the doubt. Asylum authorities also often fail to adopt a sufficiently active role in evidence-gathering. Instead, asylum authorities should respect the correct standard of proof, including the principle of the benefit of the doubt, and share the burden of proof with asylum claimants.”

De RvV heeft in verschillende arresten met betrekking tot asielaanvragen van LGBTIQ+-personen het voordeel van de twijfel aan de asielzoeker gegeven. Dit moet het geval zijn *“wanneer het geheel samenhangend en doorleefd is en niet in strijd met de landeninformatie.”⁷²*

Zo heeft de Raad in een arrest van 28 mei 2018 geoordeeld:

“11. Le Conseil estime que, malgré certaines zones d’ombre, les propos du requérant sont dans l’ensemble crédibles et cohérents et il considère, en outre, que si un doute subsiste, il doit bénéficier au requérant compte tenu de son profil particulier et du contexte général qui prévaut en Irak et plus particulièrement à Bagdad. »⁷³

Voorts moeten de asielinstanties *“altijd het geheel van de verklaringen, de bewijsstukken en de landeninformatie beoordelen.”⁷⁴*

In een arrest van 12 januari 2017 heeft de RvV een correcte toepassing van deze principes gemaakt:

“Indien de commissaris-generaal terecht stelt dat “de motivering als geheel moet worden gelezen en niet als samenstelling van componenten die elk op zich een beslissing kunnen dragen” dan benadrukt de Raad dat ook de verklaringen van een asielzoeker, die geacht wordt zijn homoseksualiteit aan te tonen, als geheel moeten gelezen worden. Het is immers evenmin gemakkelijk voor de LGBTI asielaanvragers om hun geaardheid aan te tonen en aannemelijk te maken en deze te objectiveren. Het is

⁷¹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., §64.

⁷² Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België*, op.cit, p. 61.

⁷³ RvV nr. 204.419, 28 mei 2018. Zie ook RvV nr. 175.781, 4 oktober 2016 en nr. 216.404, 6 februari 2019.

⁷⁴ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, p. 60.

dan ook doorheen zijn verklaringen dat verzoeker meerdere indicaties geeft over zijn ontluikende bewustwording, ernstige incidenten tijdens zijn tienerjaren (verkrachting door een oudere jongen) en de gevolgen hiervan en over hoe hij zich gedroeg (over zijn omgang met meisjes waarvoor hij uitgelachten werd; hoe hij probeerde de jongen te benaderen waarop hij verliefd werd). **Elk op zich zijn dit geen doorslaggevende factoren die zijn homoseksualiteit aantonen maar tezamen gelezen met verzoekers nadere toelichtingen over zijn leefomgeving en hoe hij zijn homoseksualiteit verborg zijn het belangrijke aanduidingen.**⁷⁵

Tenslotte moeten de asielinstanties, naast de verklaringen van de verzoeker ook rekening houden met de documenten die ze neerleggen, waaronder attesten van LGBTIQ+-verenigingen, die minstens een begin van bewijs vormen.⁷⁶

5. Situatie van LGBTIQ+-personen in Irak

In haar rapport “*State-Sponsored homophobia*” stelt ILGA:

*“Iraq’s Penal Code (Law No. 111 of 1969) does not explicitly prohibit consensual same-sex relations. However, **Article 401 of the Code criminalises “immodest acts” in public, which is punishable by a period of detention not exceeding six months and/or a fine.** There have been cases of same-sex couples and individuals being prosecuted for same-sex sexual intimacy on the basis of this criminal provision and prostitution charges. 143*

Enforcement

*There have been no recorded incidents in recent years of prosecutions by the state, though there have been **reports of extrajudicial executions ordered by non-legal Sharia judges, and of both police and militias frequently kidnapping, threatening and killing LGBT people.**144⁷⁷*

Hoewel seksuele relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht in Irak niet expliciet bestraft worden, worden ze volgens ILGA *de facto* gecriminaliseerd:

*“While in most cases we only consider that a country criminalises same-sex sexual acts if there is an explicit legal provision in that regard (or terminology widely known to mean the same thing, such as “acts against nature”), **there are two States in which we understand that de facto criminalisation is in place: Egypt and Iraq.** To enter into this category, there must be **substantial and consistent reports from the ground that provide evidence that persons have been arrested or prosecuted because of their actual or perceived sexual orientation or the engagement of same-sex intercourse despite there being no law explicitly criminalising such acts or identities.** Therefore, we only label a given country under that category after identifying a **repeating pattern that falls under these listed criteria.** We do this so that isolated cases, in which a single judge may have applied an unorthodox interpretation of law, are not presumed to represent the broad situation within the country.”⁷⁸*

ILGA vestigt ook de aandacht op het gebruik van andere wetgeving die zie tegen LGBTIQ+-mensen richt en op beperkingen van de vrijheid van meningsuiting met betrekking tot SOGIESC.⁷⁹

⁷⁵ RvV, nr. 180.657, 12 januari 2017.

⁷⁶ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit., p. 24. De auteurs van het rapport melden ook andere bewijsmaterialen waarmee rekening moet gehouden worden. Zie pp.43-47.

⁷⁷ ILGA, *State-sponsored homophobia*, Global legislation overview update, 2020, p. 131, beschikbaar op <https://ilga.org/state-sponsored-homophobia-report>

⁷⁸ ILGA, *State-sponsored homophobia*, op.cit., p.15.

⁷⁹ ILGA, *State-sponsored homophobia*, op.cit., pp.113 en 174.

Naast de vervolging van mensen op basis van hun SOGIESC door de overheid, wijst de UN Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions in een rapport van 2018 op:

“45. The Special Rapporteur also received information on incitement to hatred through traditional and social media, and attacks, including threats, physical assaults and killings, on men and boys on the basis of their actual or perceived sexual orientation or gender identity as well as on activists and organizations supporting the human rights of LGTBI persons. An emblematic example is the killing of Mr. Karar Nusbi, actor and model, in Baghdad on 2 July 2017. The Government indicated that in response to these killings a Committee had been established dedicated to this issue. It is, however, unclear to the Special Rapporteur which results, if any, it has yielded. There is further fear that with the military victory over ISIL, attention may again turn towards those perceived as engaging in “immoral” activities and attacks on the LGBTI community may increase.”⁸⁰

Verschillende rapporten tonen ook aan dat de overheid niet in staat is om mensen te beschermen tegen geweld gebaseerd op SOGIESC, of dit niet wil. Volgens Human Rights Watch:

“Over the years authorities have not held accountable perpetrators, including security forces, of kidnappings, torture and killings of people perceived as gay and transgender. A 2012 government committee established to address abuses against LGBT people took few tangible steps to protect them before disbanding.”⁸¹

Dit wordt door de US Department of State bevestigd:

According to NGOs, Iraqis who experienced severe discrimination, torture, physical injury, and the threat of death on the basis of real or perceived sexual orientation, gender identity and expression, and sex characteristics had no recourse to challenge those actions via courts or government institutions.⁸²

De US Department of State merkt ook de vijandigheid van de Irakese overheid ten aanzien van de LGBTIQ+-gemeenschap op:

“In May the Ministry of Foreign Affairs condemned foreign embassies for offending what it called the country’s “norms and values” when the EU mission hoisted the rainbow flag, commonly associated with LGBTI persons, on the International Day against Homophobia, Transphobia, and Biphobia. Several Iraqi leaders from across the political spectrum also condemned the incident, with some calling for the EU mission to be closed. A few days later, media outlets reported that a young gay man was killed in Baghdad’s Sadr City neighborhood, and another in Babil Province, in an apparent backlash against the flag raising.”⁸³

Het geweld tegen LGBTIQ+-personen, de discriminatie waarvan zij het slachtoffer zijn alsook het gebrek aan bescherming door de overheid worden door UNHCR bevestigd:

“Since 2003, Iraq has seen several waves of heightened levels of targeted violence against persons of this profile, including individuals who are considered to transgress society’s norms for acceptable gender-specific behaviour.⁶¹⁶ The

⁸⁰ Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions on her mission to Iraq, A/HRC/38/44/Add.1, § 45, beschikbaar op <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=search&docid=5b7ad39d4&skip=0&query=LGBT&coi=IRQ&searchin=fulltext&sort=date>

⁸¹ Human Rights Watch, World Report 2021, Iraq, beschikbaar op <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/iraq>. Zie ook, US Department of State, 2020 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq, beschikbaar op <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/iraq/>

⁸² US Department of State, 2020 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq, op.cit.

⁸³ *Ibid.*

*strengthening of non-state armed actors since 2014 is reported to have compounded the vulnerability of persons of diverse sexual orientations and/or gender identities.⁶¹⁷ **Individuals of this profile, and those perceived to be of this profile,⁶¹⁸ are reported to be often subjected to multiple forms of societal discrimination (e.g. in relation to access to employment and basic services)⁶¹⁹ and violence, including harassment (e.g. at checkpoints),⁶²⁰ threats, physical and sexual violence, kidnappings and, in some cases, killings⁶²¹ at the hands of different state and non-state actors,⁶²² including members of their family or tribe,⁶²³ wider society,⁶²⁴ state authorities,⁶²⁵ as well as a range of armed groups.⁶²⁶ (...) According to reports, individuals of diverse sexual orientations and gender identities are identified and targeted via social media, including dating applications.⁶²⁸***

Concerns have been raised with regards to the authorities' willingness and ability to investigate, prosecute and punish human rights abuses committed against individuals of diverse sexual orientations and/or gender identities and to provide them with protection.⁶²

Omwille van deze situatie, is UNHCR van oordeel dat:

"(...) persons of diverse sexual orientations and/or gender identities are likely to be in need of international refugee protection on account of their membership of a particular social group and/or other relevant grounds, depending on the individual circumstances of the case.⁶⁵⁵ protection from such persecution is generally not available where the actors of persecution are non State actors."⁸⁴

Ook EASO bevestigt de nood aan bescherming van Irakese LGBTIQ+-personen in Irak:

"The acts to which (perceived) LGBTIQ could be exposed are of such severe nature that they would amount to persecution (e.g. kidnappings, physical assaults, killings).

Generally, a well-founded fear of persecution would be substantiated for (perceived) LGBTIQ persons."⁸⁵

Tenslotte heeft de RvV in verschillende arresten erkend dat de situatie van LGBTIQ+-personen in Irak heel problematisch is en de erkenning van internationale bescherming kan rechtvaardigen.⁸⁶

6. Conclusie

NANSEN erkent dat de beoordeling van de geloofwaardigheid van iemands SOGIESC niet eenvoudig is, maar is van mening dat deze beoordeling op een objectieve manier moet gebeuren, met zelfidentificatie door de asielzoeker als startpunt. Het relaas moet geanalyseerd worden rekening houdend met psychologische en culturele factoren, en zonder de toepassing van westerse stereotypen die kunnen leiden tot een onjuiste beoordeling van de geloofwaardigheid. Voorts moet een focus op de gevreesde vervolging voorrang krijgen op het verifiëren van de SOGIESC. Een soepele en gedeelde bewijslast wordt ook vereist.

Bovendien dient een correcte beoordeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGIESC altijd te beginnen met een gehoor bij het CGVS, zelfs in geval van meervoudige aanvragen, en zelfs indien de verzoeker al meerdere jaren in België woont en zijn SOGIESC voor de eerste keer na een lang verblijf in het land onthult. In het kader van het gehoor

⁸⁴ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to People Fleeing the Republic of Iraq*, May 2019, HCR/PC/IRQ/2019/05_Rev.2, pp. 105-106, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5cc9b20c4.html>

⁸⁵ EASO, *Country Guidance: Iraq. Common analysis and guidance note*, januari 2021, p. 80, beschikbaar op https://easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Iraq_2021.pdf

⁸⁶ Zie o.a RvV nr. 204 419, 28 mei 2018; nr. 235.742, 4 mei 2020; nr. 246 057, 14 december 2020.

moet altijd rekening gehouden worden met de bijzondere procedurele noden van LGBTIQ+-personen.

Tenslotte blijkt uit de in dit profiel weergegeven landeninformatie dat LGBTIQ+-mensen uit Irak een groot risico lopen om slachtoffer te worden van ernstige vormen van geweld en discriminatie, door de overheid alsook door niet-overheidsactoren. Landeninformatie toont ook het gebrek aan bescherming van de overheid aan.

LGBTIQ+-personen in Irak behoren tot een sociale groep en moeten dus als vluchteling erkend worden op basis van art. 48/3 van de Vreemdelingenwet en art. 1, A van de Conventie van Genève.